



TELEFON 45-85

VOJNI INVALID

List izhaja vsakega prvega v mesecu. Posamezna številka 40 cent. / Naročnina mesečno 40 c. / Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Petarcova ulica št. 36.

Naš list

Z današnjo številko se zaključuje XXI. letnik našega glasila »Vojni invalid«. Že takoj v početku snovanja invalidskega združenja se je pojavila živa potreba po lastnem glasilu, potreba po listu, ki bi naj bil glasnik vseh težej in pravic vojnih žrtev. »Tisk je velesila«, je že znan izrek, in prav tega dejstva so se zavedali snovatelji invalidskega združenja in ustanovitelji invalidskega glasila. Že eden in dvajset let nam služi »Vojni invalid« kot javna tribuna, v kateri smo naglašali in opisovali neštete svoje težnje, pravice in zahteve. Bili so časi, ko je bilo naše glasilo borbeno, ko smo morali več let po vojni šele seznanjati javnost in odločujoče činitelje s svojimi pravicami, ker smo se borili za pravično in dobro invalidsko zakonodajo. In danes, ko zaključujemo XXI. letnik, ga prav gotovo ni med nami člana, čitatelja lista, ki bi mogel reči, da nam lastno glasilo ni bilo potrebno, da nam ni v preteklosti služilo v težki in dolgotrajni borbi za naše pravice in da nam torej tudi v bodočnosti ni potrebno. Zato moramo ugotoviti, da moramo prav vsi delati na to, da si ohranimo svoj list in s tem svoje glasilo tudi v bodočnosti.

Samo enkrat mesečno gre »Vojni invalid« med članstvo invalidskega združenja, ki so vsi tudi naročniki lista. Samo enkrat mesečno prinaša navodila in obvestila, ki so vsemu članstvu potrebna, prinaša pa tudi članke, ki zanimajo vse vojne žrtve. In prav zato bi ga vojne žrtve pogrešale, če bi ga ne bilo. Že eden in dvajset let smo ga vzdrževali, vzdržati ga moramo tudi vnaprej. Toda za vzdrževanje lista so potrebna sredstva.

Članstvu je znan svoječasni sklep občnega zbora, da se vsem vojnim žrtvam, ki prejemale invalidnino, odtegne naročnina za »Vojni invalid« od januarske invalidnine. Tudi letos je bila naprošena finančna direkcija, da to izvrši in je tudi blagohotno ustregla prošnji našega združenja. Vsi tisti, ki prejemale invalidnino, plačajo torej naročnino za list posredno z odtegljajem po finančni direkciji. Toda vsi člani našega združenja še nimajo dokončno rešenega svojega invalidskega vprašanja — zaradi tega tudi še ne prejemale vsi invalidnine in jim je torej nemogoče od te odtegniti naročnino za list. Na te pa naslavljamo še posebej te besede in pojasnila:

Napačno je mišljenje, da se pri naknadnem nakazilu invalidnine odtrga tudi naročnina za »Vojni invalid« za nazaj. V smislu določil bivše invalidske uredbe pripada invalidnina vsaki priznani vojni žrtvi od 1. aprila 1939. Vsi tisti, ki še niso prevedeni, ker pač še nimajo rešenja vrhovnega invalidskega sodišča, bodo, ko prejmejo dokončno drugoinstančno rešenje, prejeli tudi vse invalidske prejemke od dne 1. aprila 1939 dalje. Od teh naknadno izplačanih invalidnin se odtegne 1% članarina in tudi naročnina za »Vojni invalid« za tekoče leto. Na konkretnem primeru bo to takole: nekdo prejme invalidnino za preteklo dobo v mesecu januarju 1942. To bi bila invalidnina za leto 1939. od 1. aprila dalje, za leto 1940. in za leto 1941. Od vse te invalidnine se odtegne članarina za vsa tri leta, to je 1% od vse vsote, a naročnina za »Vojni invalid« pa bi bila odtegnjena samo za leto 1942. Zaradi tega mora ta invalid plačati naročnino za l. 1939., 1940. in 1941. sam.

Iz gornjega pojasnila je torej razvidno, da so dolžni plačati naročnino za list vsi tisti, ki še nimajo dokončne-

ga drugoinstančnega rešenja, torej tudi taki, ki imajo rešenje okrožnega invalidskega sodišča. Mnogo je namreč takih, ki so v posesti rešitve invalidskega sodišča odlašali s plačevanjem naročnine. Prepričani so pač bili, da bodo kmalu prejeli invalidnino in da jim bo od te odtegnjena tudi naročnina. Sedaj so se lahko prepričali, da so bili v zmoti. Zato naglašamo prav zaradi takih primerov: vsak član invalidskega združenja, ki še ne prejema invalidnine, je dolžan plačati naročnino za »Vojni invalid«, ker sicer ne more biti polnopraven član invalidskega združenja. Z neplačevanjem naročnine slabi gmotno moč svoje krajevne odbora in s tem jemlje svojemu odboru tudi možnost podeljevanja podpor svojim članom. Zakaj?

Znano je, da pripada odtegnjene članarine 60% posameznim krajevnim odborom. Ta članarina se obračunava z vsakim krajevnim odborom zase in to po številu članov. Od pripadajočega zneska članarine pa združenje odtrga dolžno naročnino za vse tiste člane, ki ne prejemale invalidnine, a prejemale kot člani združenja »Vojni invalid«. Veliko vprašanje pa je, ali krajevni odbori prejmejo to naročnino povrnjeno od članov. Dosedanja

Zanimiv razvoj proteze

Od prvih poskusov v starem veku do danes

Zdravi ljudje, ki imajo svoje ude in se neovirano kretajo po svetu, se prav gotovo ne zanimajo za umetna nadomestila udov. Za to vprašanje se brigajo le tisti, ki so bili tako nesrečni, da so izgubili v vojni ali tudi na kak drug način svoje spodnje ali zgornje okončine. Poleg teh se pa za umetna nadomestila zdravih udov zanimajo tudi zdravniki in pa ortopedi. Proteze za spodnje okončine služijo invalidom brez nog za to, da se s pomočjo njih skoraj normalno kretajo ter jim v resnici nadomestujejo, čeprav ne povsem, zdravi ud, ki so ga izgubili. Proteze za zgornje okončine so v nadomestilo zdravega uda le delno uporabne, biti pa morajo, če jih hočemo tudi pri delu uporabljati, temu primerno izdelane. Zato ločimo pri protezah za zgornje okončine delovne umetne roke in pa prave umetne nadomestke, ki služijo samo v zadostilo estetskemu čutu.

Zelo zanimiv je razvoj umetne proteze za spodnje okončine. Na napačni poti bi bil, kdor bi mislil, da se je umetna noga razvila šele po prejšnji svetovni vojni. Res je sicer, da se je po tej vojni izpopolnila do najvišje mere, toda poznali so jo že v prejšnjih časih in sega njen izum daleč, daleč v stari vek.

Nekaj podatkov iz zgodovine starega veka.

Raziskovalci zgodovine starih narodov so spoznali kulturno stopnjo posameznih narodov iz raznih slik, ki so jih našli na raznih posodah. Tako so našli tudi neko vazo, na kateri je bil upodobljen pohabljenec brez noge, ki se je opiral s krnom na palico. Tudi na neki grški vazi iz davnih časov pred Kristusom so našli upodobljenega satirja, ki mu manjka noga in ki se opira na umetno nogo.

Že grški zgodovinar Herodot piše okoli leta 400. pred Kristusom o nekem Hegistratu, ki je bil ujet in prikovan. Iz ujetništva je ušel tako, da si je z železom odžagal nogo. V domovini je dobil umetno leseno nogo. Tudi iz dru-

72. rojstni dan Kralja in Cesarja

Zmagovita Italija je praznovala v torek, 11. nov., rojstni dan Kralja in Cesarja Viktorja Emanuela III., pod čigar srečno vladavo je država v smelem razmahu dosegla največji razvoj v vseh panogah narodnega življenja. Z modrim vladarjem na čelu se je italijanski narod uvrstil med prve narode sveta, Italija je pod njegovim vodstvom dosegla največji mednarodni ugled in italijansko orožje se je ovenčalo z neverljivi zmagami na vseh bojiščih, kjer koli je v boj posegel vrli italijanski vojak.

Dejstvo, da je Kralj in Cesar pred dvema desetletjema poveril vladne posle Dučeuju, najboljšemu sinu Italije, še posebno kaže daljnovidnost vladarjevo in njegovo stremljenje, da se postavi popolnoma v službo naroda in države.

praksa in tudi pritožbe odborov vse to potrjuje, da se večina teh članov ne zaveda svoje dolžnosti. Prav zaradi teh in v spodbudo vsem priobčujemo ta članek, ki ga zaključujemo s klicem:

Zavedajte se svojih dolžnosti do združenja v isti meri kot se zavedate svojih pravic.

Domoljubni vladar in nesebični državnik predstavljata dvojico, po katere prizadevanju se je Italija v polni meri razmahnila kot velesila prvega reda ter je na domačih tleh iz temelja preosnovala javno življenje, obcnem pa segla preko okvira svojih tesnih meja. Ustvarila si je mogočen kolonialni imperij, premaknila svoje meje po sledovih rimskega antičnega imperija ter si v borbi za novi red osvojila trdno stališče za odločilno sodelovanje pri novi ureditvi Evrope.

Prebivalstvo Italije je na ta dan v duhu trdno povezano s svojim vladarjem pošiljalo iskrene pozdrave Kralju in Cesarju z željo, da bi tudi sedanjjo borbo dokončal z zmago, kakršno si je Italija nedvomno zaslužila.

Razvoj proteze v poznejši dobi.

Okrog leta 1540. je konstruiral neki Ambroise Paré umetno leseno protezo za lorenskega ključavničarja. — Prva lesena proteza je opisana v nekem spisu. Izdelal jo je okoli leta 1773. v Londonu mehanik Addison. Ta proteza je izdelana za podkolensko amputacijo in je vsa iz lesa. Sestavljena je iz goleni in stopala ter je gibljiva v gležnju in prstih. Fiksirana je bila na stegnu s pomočjo jermena in lesenih šarnirjev. Tudi v poznejših letih so bile izdelane že precej dobre lesene proteze.

In po rusko-francoski vojni.

Iz raznih spisov je znana ruska lesena proteza iz leta 1812. Izdelal jo je mehanik Martinsen v Petrogradu po načrtu vojaškega zdravnika dr. Bühla. V tem letu je bila odločilna bitka pri Borodinu, o kateri piše zgodovina, da so imeli Rusi 40.000 izgub in Napoleona vojska pa 30.000. Pri tem niso všteti številni poškodovanci. Sin imenovanega dr. Rühla, ruski častnik, je izgubil nogo. Njegova umetna proteza za izgubljeni ud je bila tako izvrstna, da je ta pohabljenec služil dalje pri vojaki, je prav dobro hodil peš in tudi jezdil. Proteza je tehtala približno 1,5 kg in je bila izdelana iz lipovine.

Prav Napoleonove vojne so pospešile razvoj umetne proteze, kajti v teh vojnah so izgubili noge mnogi, ki se pozneje niso zadovoljili z navadno leseno štulo, marveč so si hoteli nadomestiti izgubljeni ud s pravilno protezo, da so s tem prikrili nedostatek pravega uda. Seveda si moramo biti na jasnem, da je moral v takratnih časih vsakdo sam skrbeti za taka nadomestila in so si mogli nabaviti umetne noge le premožni pohabljenec. Prav zaradi tega so bile prave proteze velika redkost in so zato vzbujale mnogo pozornosti. V knjigi dr. Minaža: »Zgodovina in tehnika umetne lesene proteze za spodnje okončine«, iz katere posnemamo tudi te zgodovinske podatke, je omenjenih več takih protez. Tako prva stegenska proteza, ki jo je konstruiral prof. Starke v Jeni l. 1802. Nove vrste stegenske proteze je konstruiral Nemeč Scheuring leta 1810. V l. 1816. je konstruiral Ballig zelo komplicirano stegensko protezo s pregibljivim kolonom. Pri hoji se meče golen naprej s pomočjo kompliciranih spiralnih peres.

Važna novost.

Ako pogledamo razne štule, ki so jih v starih časih nosili pohabljenec brez spodnjih okončin, tedaj opazimo, da so bile po večini izdelane tako, da je moral amputiranec hoditi po krnu.

Kaj pa v srednjem veku?

Srednji vek, ki prav tako ni za stari zaostajal po številu vojn, nasprotno bilo jih je še celo več in so v tem času že imeli boljše in izpopolnjeno orožje, je še prav posebno zanimiv v stremljenju, iznajti dobro nadomestilo za izgubljene ude, predvsem za noge. Našle so se tudi razne slike, iz katerih je razvidno, da v tedanjih časih umetne noge niso bile taka redkost in tudi ne posebnost, pač pa se da celo ugotoviti, da so bile že prav lepo in dobro izdelane. V največ primerih so se seveda uporabljale lesene štule, ki so si jih pohabljenec izdelovali sami, vendar pa je iz raznih podatkov mogoče posneti, da so se izdelovale umetne proteze že tudi za spodnje okončine.

Vzajemna pomoč

kreditna zadruga z omejenim jamstvom v Ljubljani

javlja, da bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 14. decembra 1941, ob 10. uri dopoldne v zadrughih prostorih, Petrarčova ulica 36, z običajnim dnevnim redom.

Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, bo čez pol ure drug na istem kraju in z istim dnevnim redom, ki bo v smislu § 38. pravil sklepal veljavno ne glede na število navzočih zadrughnikov.

Vse nadaljnje podrobnosti so razvidne z oglasne deske v pisarni.

Za upravni odbor:

Miroslav Osana l. r.,
predsednik.

Ivo Metlika l. r.,
član.

To se pravi, krn sam je moral nositi skoraj vso težo telesa, ker so bile štule pritrjene na krn sam. Vsi tisti, ki morajo nositi proteze, pa vedo, kako zelo občutljiv je krn. To vprašanje so začeli reševati okoli leta 1820. Takrat so začeli spoznavati, da bi bilo bolje, da prevzamejo nosilnost trupla anatomske deli krna, t. j. pri golenu kolenske kosti, a pri stegnu sednica. Rešitev tega vprašanja je velike važnosti za vse amputirance, kajti kakor hitro so zdravniki in ortopedi spoznali, da je za pohabljenca premikanje in uporabljanje umetnega uda zelo olajšano, če se naslanja na zdrave dele telesa nego na krn, se je umetna proteza v znatni meri približala pravemu udu.

Nadaljnji razvoj proteze v novejšem času.

V 19. stoletju se je proteza od leta do leta bolj razvila in v začetku 20. stoletja imamo že povsem dobre, praktične in zelo uporabne proteze. K njihovem razvoju so brez dvoma pripomogle razne vojne, iz katerih se je vračalo veliko število pohabljenecv, ki so jim morali amputirati spodnje okončine. Že rusko-japonska vojna je prispevala svoj delež, nato balkanska vojna. Svetovna vojna pa je primorala vse države in vse kirurške kroge, da so se začeli bolj intenzivno zanimati za razvoj proteze, zlasti tiste za spodnje okončine. Opremiti je bilo treba od dne do dne naraščajoče število invalidov.

Poglejmo še v našo protezno delavnico.

V 7. številu letošnjega letnika »Vojnega invalida« smo v članku »Aktivna bilanca protezne delavnice v Ljubljani« popisovali razvoj tega zavoda in tudi ugotovili, da je protezna delavnica v Ljubljani v teku 22 let izdelala 3711 umetnih nog. Že to samo število nam pove, da so morali tisti, ki so v takih zavodih zaposleni, pridobiti v izdelovanju umetnih udov zelo veliko prakso ter so s tem dosegli nesluteno spopolnitev nad vse važnih nadomestkov za manjkajoče ude. Gre tu predvsem za razvoj proteze za spodnje okončine. Že v omenjenem članku smo omenjali, da je naša protezna delavnica v začetku izdelovala usnjene proteze z železnim ogrodjem, ki so bile razmeroma

težke in da so kaj kmalu spoznali prednost lesenih protez. Lesene proteze so namreč mnogo cenejše, so pa tudi lažje in se dajo veliko lepše izoblikovati ter tako do popolnosti spopolniti.

Zanimalo nas bo, od kod izvirajo lesene umetne noge. Že prvi posetki in poskusi, izdelati umetne noge, so pokazali, da so se konstruktorji teh v pretežni večini posluževali lesa. Lipovina je bila že v prejšnjih časih zelo priljubljena za izdelovanje umetnih protez, njena glavna prednost je obstajala v tem, ker je zelo lahka. Prav iz tega razloga je uporaba lipovine v iste namene zmagala tudi v prvih povojnih letih. Vse bolj in bolj se je propagirala lesena proteza. Uvedli so jo v prvi vrsti Amerikanci, ki so izdelali že takoj po vojni nad 10.000 lesenih protez za svoje invalide. Za propagando lesenih protez za spodnje okončine je služil tudi bolonjski model, ki je bil prav tako zelo precizno izdelan. Ni tedaj čudno, da so tudi v ljubljanski protezni delavnici začeli takoj propagirati izdelavo lesenih protez iz lipovine. Če primerjamo usnjeno protezo z leseno glede teže, tedaj moramo ugotoviti, da so usnjene proteze za stegno tehtale čisto do 5000 g, medtem ko lesena proteza tehta komaj kakih 2800 gramov. Lipov les je pač zelo lahek, je pa tudi dovolj trden, da preoblečen s pergamentom daje najboljši material za dobre, trpežne, praktične in lahke proteze. Vse te prednosti so upoštevali tudi pri nas in danes lahko ugotovimo, da nosi ogromna večina amputiranih slovenskih invalidov lahke lesene proteze.

Še nekaj pripomb.

Nič ni novega, absolutno novega, vse se izpopolnjuje. Iz opisanega zgodovinskega razvoja proteze za spodnje okončine je videti, da so poznali razna nadomestila za izgubljene ude že v davnih časih. V prvih povojnih letih so izdelovali proteze raznih vrst in oblik. Toda prav zelo veliko število invalidov, ki so ostali brez spodnjih okončin, je pripomoglo, da so se proteze izpopolnile v vseh potankostih. Mnogi invalidi se z umetnimi nogami gibajo zelo okretno, nekaterim pa povzročajo umetni udi še velike preglavice. Prav to dejstvo pa nam dokazuje, da ortopedi še ne bodo mirovali.

Albin Podjavoršek:

Zgodba o siromakih

Sveta noč je stopila na cesto. Oglevala se je naokrog, ko da se nekoliko obotavlja, nato jo je mahnila po vasi, da potka pri ljudeh, ki so posebno žalostni, na vrata, in da jih potolaži. Ljudje so po večini povečerjali ter se predali svojim mislim. V hiše je pritisikal decembrski mraz. Kogar je zeblo, se je stisnil k topli peči. Ali pravega veselja ni bilo nikjer. Nekje daleč, daleč so vedeli, grmijo topovi in se pobijajo ljudje; povsod divja žalost: za rajnimi, za ranjenci, za izgubljenimi; in vsakdo teh je človek, uboga stvar.

Pri Poljančevih je umirala sedemletna vnukinja. Ob peči je zvijalo staro očeta, ki je vedno pokašljeval, a prazni desni rokav je nihal naprej in nazaj, če je stopil po sobi; upadli blede obraz z dolgimi brki je gledal v svet podobno obličju mrliča. Kadar ga je mati gledala, ji je zamrla sleherna beseda na ustih, a v srcu se je naselila grenkost, ki ni dopustila nobene radosti, živahnosti, veselja; človek je

obsojen v trpljenje, ko še sploh ni imel nič dobrega na svetu.

Sinovi in hčerke, ki so medtem rastle in skorajda že vsi odrastli, niso pogrešali ničesar. Živel so tjavendan, delali, kolikor se je dalo, životarili, kakor je usojeno životariti siromakom, jedli in pili, spali in delali: leta so se jim vrstila drugo za drugim, počasi so se bližali starosti in niso gledali z veseljem niti nazaj niti z upanjem v bodočnost. Smo rod, je včasih pomislil ta in oni, ki je bil ustvarjen takole za trpljenje. Otroška leta so nam ginila ob stradežu in pomanjkanju, rastle smo brez očetove desne roke, ko je mati garala kakor črni suženj. Potem smo, da, potem smo zrastle.

Njih oče je žalostno stokal za pečjo. Trgalo ga je po udih in, če se je na katero stran le malo nagnil, ga je za skelelo, kakor da bi ga kdo pičil z iglo. Bolečine so gorele v njem. V dolgem življenju mu je bila zopet zrastle desna roka, ki jo je bil pred tolikimi in tolikimi leti izgubil na sovražni fronti. Samo da je bila ta roka mrtva, iz mrtve snovi. Proteza je bila lepo oblečena v rokav, a roko so oblekli v rokavico in jo vtaknili v hlačni žep. Ob mrtvi roki

Praksa jih privede do spoznanja raznih manjših nedostatkov, ki jih nato skušajo odpraviti. Izpopolnjevanje, izboljševanje je njihovo geslo vse dotlej,

dokler ne bo umetni ud povsem nadomestil zdravega. Ali — in kdaj bodo to dosegli, je pa nemogoče predvideti. Morda bomo tudi to še doživeli.

Vprašanje železniških legitimacij

Leto se bliža koncu in s tem postaja zopet aktualno vprašanje železniških legitimacij. Mnogi si ne vedo pomagati, čeprav smo že večkrat napisali navodila, kako je s pravicami do polovične vožnje in tudi kak je postopek za njihovo pridobitev in podaljšanje veljavnosti. Kljub temu pa ponovno opozorimo vse vojne žrtve na to vprašanje, ki je bilo rešeno z uzakonitvijo bivše invalidske uredbe.

Bivša uredba o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah ima posebno poglavje »Vozne ugodnosti«. V tretjem odstavku § 42. je določeno: »Vojni invalidi imajo po privatnih poslih pravico do vožnje za polovično ceno pri odhodu in povratku na vseh običilih, ki jih navaja odstavek 1. tega paragrafa (na železnih, ladjah in avtomobilih v državni ali samoupravni eksploataciji). Ostale osebe, zaščitene s to uredbo, imajo to ugodnost 12 krat na leto.«

S temi določili so invalidi dobili pravo do polovične vožnje na železnih in ostalih, gori omenjenih običilih za neomejeno število voženj. Vsi, ki so imeli priznane invalidske pravice z rešenjem višjega invalidskega sodišča, so dobili posebno železniško legitimacijo. S to legitimacijo so pridobili pravico do neomejenega števila polovičnih voženj. Vsakemu invalidu, ki je zaprosil za železniško legitimacijo, je bila ta izstavljena za dobo pet let. Ker je pa stopila uredba v veljavo šele s 1. aprilom 1939, še ni nikomur potekla veljavnost te legitimacije. Zato ni treba nobenemu invalidu skrbeti za kako podaljšanje. Njihove legitimacije veljajo še nadalje.

Za vojne vdove in ostale osebe, zaščitene z uredbo, je pa stvar drugačna. V smislu določil 3. odstavka § 42. imajo pravico do 12 polovičnih voženj na leto. Tudi njihove legitimacije so izda-

ne za dobo petih let. Toda razlika med njihovimi legitimacijami in med legitimacijami osebnih invalidov je ta, da se morajo vse legitimacije, veljavne za 12 polovičnih voženj, vsako leto podaljšati. Zaradi tega morajo vse vojne vdove, starši padlih sinov in tudi družinski člani invalidov, ki imajo železniške legitimacije za 12 voženj, poskrbeti za njihovo podaljšanje za leto 1942. Vsakdo mora kupiti na bližnji postaji markico za 0,80 L. in jo nalepiti na primerno mesto v legitimaciji. Tako opremljeno legitimacijo morajo predložiti okrajnemu glavarstvu v potrdilo. V Ljubljani potrjuje te legitimacije mestno poglavarstvo. Da ne bo moral vsak posameznik nadlegovati uradnih oseb, je najbolje, da zberejo posamezni krajevni odbori ali pa poverjeniki po posameznih krajih legitimacije in jih odnesejo na okrajno glavarstvo v potrdilo.

Iz gori navedenega je razvidno, da imajo vse z uredbo zaščitene osebe pravico do železniške legitimacije — invalidi za neomejeno število voženj, vse ostale z uredbo zaščitene osebe pa do 12 voženj. Ako še kdo ni zaprosil za legitimacijo, lahko to stori sedaj. Najbolje pa je, če počaka do januarja 1942. V januarju izdana legitimacija bo veljavna za vse leto, če bi pa bila izdana v decembru, bi tista za 12 voženj veljala le do konca decembra in bi jo bilo treba z januarjem še podaljšati.

Naglasiti moramo, da so določila bivše invalidske uredbe v celoti še nadalje v veljavi in torej veljajo tudi določbe za vozne olajšave. Nobeno določilo bivše invalidske uredbe se še ni spremenilo in zato niso naše pravice, določene s to uredbo, v ničemer prikrasane.

Nekaj pojasnil

za tiste, ki so prejeli invalidnino

Na naše združenje se obračajo za posredovanje tudi taki invalidi, ki nimajo še nobenih invalidskih pravic, ker prej niso bivali v krajih Ljubljanske pokrajine, pač pa so imeli svoja stalna ali začasna bivališča drugod. Prošijo, da naj jim izposlujemo rešitve invalidskih sodišč, nekaterim pa samo nakazovanje invalidnine, ker pravomočne rešitve že imajo in so drugod izven te pokrajine tudi že prejeli invalidnino.

Tistim, ki še nimajo rešitev, je nemogoče to izposlovati. Njihove prijave in invalidski akti so danes pri sodiščih izven te pokrajine in države. Akti se iz drugih delov bivše Jugoslavije ne dajo dobiti. Mnogo smo že pisali o invalidskih aktih iz Beograda, na katere čaka precejšnje število vojnih

žrtev. Zato bo treba čakati na meddržavne dogovore. Dejstvo, da so nekateri rojeni in pristojni v Ljubljansko pokrajino, ne spremeni na stvari prav nič. Ne trdimo sicer, da se to ne bo enkrat zgodilo, a za enkrat to še ni urejeno in bodo morali vsi prizadeti čakati, da se bo stvar uredila in bodo po diplomatski poti vrnjeni v Ljubljano vsi invalidski spisi tistih prizadetih, ki so sem pristojni. Po predpisih pravilnika za izvrševanje bivše uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah je namreč v čl. 19. določen sledeči postopek: »Odločati o invalidskih zahtevkih na prvi stopnji je pristojno tisto okrajno sodišče, v čigar območju je stalno bivališče osebe, za katero se je prijava vložila.

so zrastle otroci. Nikoli jim ni bilo dano, da bi jih pobožala po glavicah ali jih potrepljala po rami; nikoli jih ni popeljala med travnike in polja ali v hosto — a prava je umrla, ko se še niso zavedali; izginila je nekje na severu, pognojila tujo zemljo, lastnim otrokom ni mogla postati dobra, topla očetova desna roka... So bili trenutki in se je Poljanec zamislil v čase, ko se je zgodila tista nesreča. Pobrli so ga bili na bojnem polju vsega razmesarjenega. Potankosti se ni nikoli prav zavedel. Pozneje v bolnišnici se je prebudil brez važnega uda. V posteljah na desni in levi od njega so stokali ranjenci; on ni stokal, le topo je buljil v strop. Bolečina, ki jo je čutil, ga je — se mu je zdelo — sladko božala po životu... Mislil so mu zablodile v tisti čudni čas... Bližal se je, so pripovedovali, sveti večer, ki pa je sovražnik pozabil nanj. Može, zakopani globoko v zamrle rove in sneg, so že davno nehali misliti na borbe, neprijatelja, kri; ah, in tako radi bi enkrat počivali. No, bo mir, so premišljevali sami pri sebi, rodil se bo božji sin Jezus, naš Odrešenik, in bomo lahko spali. Saj — pozneje je marsikateri zaspal... Gle-

dal je, povit do vratu v bele zavoje, kako so sestre kitile v kotu bolniške sobe božično drevo in zdelo se mu je spriči bolečin in vzdihovanja revežev na desni in levi vse skupaj taka nemurnost, bedastoča... Zdrnil se je v resničnost: zdaj sedi tule za pečjo. Bolelo ga je po životu, revmatizem ga je oklepil v železne klešče in, če se je samo za hipce zganil, je moral zastokati. Vse telo ga je bolelo, le desna roka je brezbrizno tičala v hlačnem žepu... Vročna kmečka peč, kamor se je tiščal, ni napravila nobenega čudesa, bolelo ga je naprej in naprej... To je življenje!...

Noč je bila zunaj gosta, femna, v debelih kosmih je padal sneg. Kdor je stopil v hišo, je bil ves zasnežen in premražen in si je pihal v premrle prste. Luč je metala motno svetlobo po veliki sobi, ljudje so sedeli v mraku. Toda med tem mrakom in mrakom v njihovih dušah ni bilo dosti razlike. Kjer ni veselja, ni svetlobe, je življenje mračno. Iz oči je sijal glad. Glad za lučjo in lepšimi dnevi, kakršne so imeli preživete za seboj, ko je bil spomin na vse nekaj odurnega, groznega...

Če te osebe med postopkom svoje stalno bivališče menjajo, ostane za nje pristojno še nadalje tisto sodišče, ki je postopek započelo.

Danes, ko so nastale izredne razmere, se določila tega predpisa ne morejo izvajati dobesedno, vendar pa bo treba novih odredb in ukrepov, da se bo to stanje uredilo. To pa je v rokah novih invalidskih oblasti. Toda razpošiljanje invalidskih aktov iz kraja v kraj se najbrž še ne bo takoj uredilo, ker so za to potrebni dogovori med posameznimi državami.

Tistim, ki že imajo rešitve invalidskih sodišč in jim je treba zaradi preselitve priskrbeti samo prejemanje invalidnine, veljaj sledeče pojasnilo: Invalidnino prejemajo redno vsi invalidi in ostale vojne žrtve, ki so stalno prebivali v Ljubljanski pokrajini. Osebam, ki so se priselile semkaj že po prevratu, pa za enkrat ne nakazujejo nobenih invalidskih prejemkov, tudi če predložijo rešitve o priznanju. V teh primerih se

bo najbrže morala najprej ugotoviti pristojnost in rešiti še druge formalnosti.

Tisti, ki so prej prejeli invalidnino izven bivšega slovenskega teritorija tako, da jim je ni nakazovala Finančna direkcija v Ljubljani in ki imajo svoje rešitve deponirane pri drugih finančnih oblasteh, so na istem kot tisti, katerih invalidski akti so pri sodiščih izven Ljubljanske pokrajine.

Dokler se vprašanje prenosa invalidskih aktov, pristojnosti za rešitve in nakazovanja invalidnine za priseljence ne reši z novimi odredbami, je vsako posredovanje brezpredmetno in tudi naše združenje ne more pomagati. Izjeme ni nobene! Ne pomaga niti domovnica niti krstni list.

Preselitev v izrednih časih ima pač svoje težave, ki jih je težko odpraviti. Ako se bo v tem vprašanju kaj izpremenilo, bomo prizadete obvestili in rade volje posredovali za pridobitev invalidskih pravic.

Tabela invalidskih prejemkov v lirah

Važen je skupni pregled vseh prejemkov po uredbi o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah z dne 1. decembra 1938, ki se sedaj izplačujejo v Ljubljanski pokrajini za vsak mesec v lirah. Predstoječa tabela navaja vojne invalide v odstotkih nesposobnosti in

zneskih mesečne invalidnine v lirah. Družinske doklade so navedene v zneskih za posamezne družinske člane, za to se seštejejo za vse skupaj po ustreznem draginjskem razredu in številu družinskih članov, ki izpolnjujejo pogoje.

Invalidi:

20 %	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %	90 %	100 %	100% z dodatki
30,40	45,60	68,40	114,—	136,80	159,60	182,40	205,20	228,—	570,—

Invalidi od 60 % do 100 % dobivajo k temu, ako so siromašni (če ne plačujejo nad 76 lir letnega neposrednega davka) še draginjsko doklado za sebe in za vsakega družinskega člana (za ženo in vsakega otroka do 16. leta starosti, ako študira pa do 23. leta starosti)

v I. drag. razr. (Ljubljana) po 34,20 lir,
v II. drag. razr. (kjer so okrajna glav.) po 22,80 lir,
v III. drag. razr. (v ostalih krajih) po 11,40 lir na mesec.

Invalidi 100 % z dodatkom ne dobivajo draginjskih dokladov za družino, pač pa so po novi odredbi obdržali višino poprejšnjih prejemkov.

Po teh draginjskih razredih dobivajo še specialno doklado vojni invalidi, rezervni častniki in rezervni vojaški uradniki svobodnih profesij, ako ne plačujejo letno

v I. drag. razr. več kot 570 lir letnega neposrednega davka po 7,60 lir,
v II. drag. razr. več kot 456 lir letnega neposrednega davka po 6,08 lir,
v III. drag. razr. več kot 342 lir letnega neposrednega davka po 3,80 lir na dan.

Rodbine

padlih, umrlih in pogrešanih rezervnih častnikov ali vojaških uradnikov svobodnih profesij dobivajo tudi specialno

doklado, ako ne plačujejo gori navedenega letnega neposrednega davka in sicer::

v I. drag. razr. po 22,80 lir
v II. drag. razr. po 17,10 lir
v III. drag. razr. po 11,40 lir na mesec.

Roditelji (starši)

padlih, umrlih ali pogrešanih bojnikov ali oseb, ki niso bojniki, prejemajo invalidnino mesečno, ako sta oba (oče in mati) 66,88 lir
ako je samo eden, mesečno 33,44 lir.

Če so izgubili v vojni več ko enega sina, se invalidnina poviša za vsakega za 20 %, to je po eno petino od gornjih zneskov.

Ako so siromašni (da ne plačujejo nad 76 lir letnega neposrednega davka), dobivajo mesečno draginjsko doklado za vsakega:

v I. drag. razr. po 34,20 lir,
v II. drag. razr. po 22,80 lir,
v III. drag. razr. po 11,40 lir.

Bratje in sestre

padlih, umrlih ali pogrešanih dobivajo invalidnino le, ako niso zapustili svoje rodbine (žene, otrok ali roditeljev) in s pogojem, ako so siromašni, da ne plačujejo nad 76 lir letnega neposrednega davka, prvi mesečno po 22,80 lir, vsak nadaljnji pa mesečno po 4,56 lir.

bolnemu otroku. Punčka je ležala vznak, od časa do časa jo je zgrabil hud kašelj. Ko jo je začutila ob sebi, se ji je razlil po obrazu smehljaj, ki je zakril bolezen, bolečine, trpljenje. Pobožala jo je po laseh in po licih, nato se je sklonila k nji ter jo toplo poljubila na ustnice. V telo je stopilo blaženstvo, razširila je roke, jo ljubeče objela in žejne ustnice so zašepetale: Ah, ostani, ostani! Zdrznila se je, da se je stresla postelja. Strici in tete so pristopili, še stari ata za pečjo se je zganil in se približal mali bolnici. S skrbi polnimi očmi so zrl v deklico, vpraševali, ali ji je slabo, in vsak čas pričakovali, kdaj bo konec. Niso vedeli, kaj naj počno. Tedaj je nenadoma sedla v postelji in oči so se ji čudno zasvetile, ko je zaprosila:

— Ah, Jezušček, Jezušček! Kje je Jezušček!

Takrat je stopila v njih srca. Oklenila se je najstarejšega, objela najstarejšo, pa še lepo po vrsti k drugim, pobožala peč, da bo bolnemu očetu, ko bo sedel nazaj, topleje, pokrižala mater. V postelji je sedelo drobno bitje, uboga vnukinja, nečakinja. Roke je imela sklenjene k molitvi, a ni molila.

Imeli so pri tej hiši punčko, ki jo je bila pred sedmimi leti kupila in prinesla domov najmlajša hči. Prikupno dekletce modrih oči in plavih las in neznanško milega smehljaja so strici in tete oboževali; bila jim je v mračnem življenju edini beli žarek. Njena mlada mamica je morala ob njenem rojstvu za vedno zatisniti oči. Sestrino smrt so preboleli ravnodušno, kakor da se ni zgodilo nič posebnega. V srcih pa jim je za mlado bitje vzklikala taka ljubezen, da so le še v mislih in v delu za deklico čutili nekak smisel za življenje. Toda zdaj je ječala v postelji; huda vročina jo je bolno kuhala in trepetali so od razburjenja, kaj bodo slabega prinesli prihodnji trenutki.

V razmišljanjih, kaj bo, se jim je zazdelo, da so se odprle vežne duri. In natančno so čutili, da je nekdo vstopil. Strmeli so v sobna vrata, kdaj se bodo odprla in kdo se bo v pozni uri prikazal v sobo. V teh trenutkih pričakovanja je bilo nekaj skrivnostnega, grozilo jih je. Če so se vrata počasi odpirala in vstopila je — Sveta noč.

Sobo je za trenutek razsvetlila luč. Sveta noč je napravila korak naprej k

Rodbine

umrlih vojnih invalidov, ki so imeli od 50 % do 100 % z dodatkom, dobivajo mesečno invalidnino in draginjske doklade tako kakor ostale rodbine (vojne vdove ali sirote).

Če pa taki invalidi (od 50 % do 100 % z dodatkom) niso zapustili žene

in otrok, dobivajo njihovi roditelji (oče in mati) invalidnino in draginjske doklade ob istih pogojih, kakor je gori navedeno za roditelje.

Rodbine umrlih vojnih invalidov, ki so imeli manj kot 50 % nesposobnosti, pa ne dobivajo po njihovi smrti nobene invalidnine.

Pošiljajte dopise za „Vojni invalid“

Na uvodnem mestu smo spregovorili nekaj besed o pomenu našega lista. Vojni invalidi in ostale vojne žrtve smo lahko ponosni, da imamo že toliko let svoje lastno glasilo. Toda s tem, da smo nanj ponosni, nismo za list še ničesar naredili. List bi moral biti glasilo vseh, dobivati bi moral namreč več dopisov od posameznih članov organizacije in od krajevnih odborov. Ugotoviti je treba, da je v prejšnjih časih prihajalo na uredništvo več dopisov od raznih strani, nego jih prihaja sedaj. Sedaj bo treba to sodelovanje ponovno poživiti. Toda kako?

V organizaciji je dovolj dela. Posamezni krajevni odbori imajo prav gotovo kaka sporočila za članstvo. Članstvo bi moralo biti sproti obveščeno o ukrepih in o delu odbora. Zato bi moral vsak krajevni odbor poslati za vsako številko »Vojnega invalida« daljše ali krajše novice ali tudi večja sporočila. To bi bila dolžnost odborov, a članstvo bi vedelo, kaj se v organizaciji dela. V zadnjem času pa priobčuje članstvu svoja obvestila samo Ljubljana.

Skoraj od vsake številke »Vojnega invalida« pride nekaj izvodov vrnjenih z označbo »Umrli«. Toda ni ga med članstvom in ne v odbori človeka, ki bi napisal nekaj vrstic v počastitev pokojnikovega spomina in v obvestilo ostalim tovarišem. Saj niso potrebni dolgi nekrologi, prav pa bi bilo, da bi bilo priobčenih vsaj nekaj vrstic. Uredništvo tega ne more narediti, ker prizadetega ne pozna, pač pa bi to lahko naredili njegovi bližnji tovariši.

Mnogo je zadev, ki so članstvu nejasne. V marsičem si ne vedo pomagati in so jim potrebni nasveti. Svoječasno je bila v našem listu posebna rubrika »Vprašanja in odgovori«. Uredništvo je odgovarjalo na razna vprašanja, ki so jih poslali člani. Tudi ta rubrika bi se lahko ponovno otvorila, če bi članstvo pošiljalo vprašanja.

V bodoče se obračajte v vseh nejasnih vprašanjih na uredništvo »Vojnega invalida« v Ljubljani, Petrarčeva ulica št. 36. Pošiljajte dopise in spominjajte se tudi svojih umrlih tovarišev. Ne izpustite nobene prilike in postanite dopisniki lastnega glasila.

ZANIMIVOSTI OD TU IN TAM

Prebivalstvo zemlje

Leta 1910. so prebivalstvo zemlje cenili na okroglo 1620 milijonov. Deset let pozneje se je to število zvišalo že na 1811 milijonov, l. 1930. pa na 2175 milijonov. To veliko porast zemeljskega prebivalstva razlagajo predvsem z napredkom moderne medicine in splošne higijene, kar je imelo za posledico, da se je umrljivost med dojenčki zelo znižala. Človeštvu 2175 milijonov ljudi oziroma danes že dosti več, je na razpolago 145 mil. kv. km zemeljske površine, ki pa ni vsa primerna za naselitev, kajti v to površino so všteta tudi polarna, puščavna, visokogorska in druga takšna ozemlja. Kar se tiče prebivalstva posameznih celin, je štela Azija l. 1930. 1169 milijonov duš, Evropa 581 milijonov, obe Ameriki 277 milijonov, Afrika 160,6 milijona in Avstralija 10,8 milijona.

Pridelek tobaka na Hrvatskem

Na Hrvatskem so letos sadili tobak po razporedu bivše monopolne uprave, potem pa so zasadili še okrog 12 milijonov tobačnih rastlin po odredbi o neomejeni saditvi tobaka na primerljivih mestih. Po starem razporedu je bilo zasajenih 235 milijonov tobačnih

rastlin. Na Hercegovino je prišlo od tega 185,5 milijona rastlin.

Za časa saditve tobaka in tudi pozneje je bilo v Hercegovini mnogo dežja, ob trgatvi in sušenju tobaka pa je bilo stalno lepo vreme. Tobak je ostal srednje rasti, posušil se je pa prav dobro. Pridelek je bil po količini manjši, po kakovosti pa boljši kakor lani. Skupni pridelek je 630 vagonov tobaka. Hercegovina je od tega dala 493, Dalmacija pa 137 vagonov. Sadilci tobaka so dobili nad 84 milijonov kun predujmov.

Pridelek tobaka v Bolgariji

cenijo letos na 60 milijonov kg. Lani so obsegali bolgarski tobačni nasadi 52.715 ha, pridelek pa je znašal 50.105 ton. Letos so uredili 2100 sušilnic za tobak. Zveza poljedelskih združnih bank je dala v to svrhu na razpolago 15 in pol milijona levov. Tobačno seme so začeli letos prvič industrijsko izrabljati in so dali oljarnam na razpolago nad 80.000 metrskih stotov tobačnega semena.

Bolgarski tobačni izvoz je v zadnjih letih znašal povprečno po 30 milijonov kg na leto v vrednosti 2 in pol milijarde levov, kar je 42 % vrednosti vsega bolgarskega izvoza.

Le čakala je, kot da razume vse to, kako bodo oni okrog nje spremenili žalost v veselje in bo sveta noč napolnila vse koticke njihovih src in duš. Res se je razlila po sobi toplota, kakršne poprej niso čutili. Obrazi so se jim udobrovoljili, očeta so zapustile hujše bolečine, materino srce se je sprostito, kot že dolgo ne. Ugibala je, vse te dni je razmišljala, kako bi pobožala svojo družino na ta večer, da ne bi preveč trpeli — zdaj pa je stari ata Sveta noč svoje im vsi so videli, da je dekletu bolje. Še pred trenutki je ležala kakor mrlič, na, sedaj pa sedi tamle in jih gleda vse po vrsti s smehljajočimi se očmi, a v obraz stopa dobra barva, rdečica življenja. Kdo ve, od kdaj, iz katerega spomina jim je stopil na ustnice vzdih:

— Sveta noč, blagoslovljena noč! . . .

In so poiskali Jezusa, hlevček z živalmi, Marijo in Jožefa, pa mnoge ovčke in pastirčke, da postavijo v kot hiše ljube jaslice. Žuljave roke so zgradile hribček iz mahu, na vrhu je zrastle hlevček, sredi hlevčka pa je ležalo na slamicah božje Dete in zrl v začudenimi očmi okrog. Ob strani sta klečala Marija in Jožef. Osluč in volič sta s svojo toplo

sapo grela premrlo telesce, za vrati kleče so darovali Jezusu mire, kadila in čistega zlata trije kralji iz Vzhodnih dežel. Pred bornim hlevcem so poklekli in se zaštrmelj v jasno ličece svetega Otroka. Zatopljenim v tihe misli so se dvigale duše iz tega blatnega življenja v zlate oblake; počutili so se srečne, da Ga gledajo v obraz, ker samo njim, siromakom, je bilo dano, prisostvovati Rojstvu in uživati čudovite minute Miru in Sreče, ki je drugače tako redka . . .

Tedaj so začuli ponočne zvonove, nad hlevcem je zažarela zvezda repatica. V tistih trenutkih se je zgodilo čudo, ki ga niso nikoli pozabili: božje Dete je sedlo v svojih jaslicah, prijazno se je nasmehnilo in razprostrlo roke v sveti blagoslov. Ljudje so sklenili roke k molitvi, tudi mrtva roka očeta invalida se je sama od sebe dvignila Jezusu v pozdrav. V dušah siromakov je odmeval glas pojočih angelov: »... in mir na zemlji ljudem, ki so dobre volje!« V njih sredini je živelo živo dete . . .

In so bili dobre volje! . . .

(Božič 1941.)

Prva oklopnica

Prva oklopnica nikakor ni tako nova reč, kakor običajno mislimo. Izdelali so jo namreč že l. 1592. A še bolj zanimivo je to, da ta prva oklopnica ni bila evropsko delo, temveč da so jo zgradili na Daljnem vzhodu, med prvo japonsko vojsko s Korejo l. 1592./93. Japonska vojska pod poveljstvom diktatorja Hidanošija je bila z bliskovito naglico navalila na Korejski polotok, to zasedbo pa si je morala zagotoviti z novimi ojačenji in dovozom pod zaščito vojne mornarice. Tedaj pa se je zgodilo, da je dal korejski admiral Hisun zgraditi galejo »Kvisun«, po naše »Želvo«, ki je imela železen oklep. S to ladjo je na čelu svojega brodogradovja v štirih velikih pomorskih bitkah porazil sovražno brodogradovje in Japonska je to vojno izgubila.

Sončna toplota

Če bi naenkrat zmanjkalo sonca — ako bi na primer zaradi kake vseмирske nesreče ugasnilo, bi takoj prenehali vsi pogoji za življenje na naši zemlji. Razen tega bi zavladala na zemlji popolna tema, ker bi tudi mesec, ki ima svetlobo od sonca, ne svetil več. Toplota bi padla tako globoko, da bi poginila vsa živa bitja, tudi tista, ki prenesejo velik mrz. Toplota, ki znaša na zemlji povprečno 11 stopinj nad ničlo, bi padla tako na 73 stopinj Celzija pod ničlo. Če bi hoteli nadomestiti toploto, prihajajočo od sonca, bi morali na vsakem kvadratnem metru pokuriti sedem in pol vagona premoga v eni uri.

Afriški »babilonski stolpi«

Spomin na babilonski stolp nam ni ohranjen samo iz svetega pisma, marveč živi med mnogimi starimi poganskimi plemeni. Prebivalci vseh petih celin so stremeli, da bi se čim bolj približali najvišjemu bitju, h kateremu so molili, mu zaupali največje tajne in trepetali pred njim. Drugi so ga zopet hoteli premagati.

Spomin na babilonski stolp je še živo ohranjen med mnogimi afriškimi rodovi. Leo Frobenius piše o takem črnem babilonskem stolpu. Nekaj podobnega poročata tudi francoski raziskovalec E. Jacottet. Črnci plemena Houy pripovedujejo sledečo legendo. Ko se je najvišji bog Niamba po pajčevini povzpel v nebo, je rekel ljudem: Pojdite z menoj! Ljudje pa so se bali in molili: Ubij nas, Niamba! Da bi prišli do njega, so zabili v zemljo debele stebre, na te pa navezali druge in tako naprej in so postavili visok stolp.

Vedno više so se vzpenjali, toda preden so prišli do nebes, se je stolp podrl in pokopal ljudi pod seboj. Tako je bila uslišana njihova molitev, preden so pričakovali.

Druga zgodba: Črnci Wkauhve so hoteli nekoč doseči luno. Nanosili so velikanske kupe lesa in ga nalagali na velik kup. Kup je raste in raste, nazadnje pa se je podrl. Padli so tudi ljudje in se ubili. Pozneje so poskušali doseči luno še drugi, pa tudi zaman. Morali so opustiti svojo misel in ostati na zemlji.

Pri kraju Vasu v Vzhodni Afriki so hoteli ljudje nekoč zavladati nad bogom. Postavili so visok stolp. Bog Kiumbi pa je spoznal njihovo nakano, poslal na zemljo potres in stolp se je podrl...

Strah pred operacijo

Pred kakšnim stoletjem je bila kirurgija prav na začetku razvoja, ki jo je dvignil na današnjo višino. Takrat je človek moral imeti dobršno mero poguma, preden si je upal podvreči se kirurškemu nožu, čeprav je bilo zanj sicer malo izgledov na miren, nekrvav izhod. Nazoren primer tega, s kakšnim razpoloženjem so se tisti čas bolniki dali privajati v operacijsko dvorano, nam nudi pismo, ki ga je nemški zgodovinar Hans von Müller nekoč naslovil na svojega brata, ko se je moral podvreči operaciji. To pismo še danes hranijo v berlinskem muzeju in med drugim je zapisano v njem:

— Jutri bo operirana fistula, ki se mi je napravila pri zobu. Moj bravec je dal za maše zame, moja sobarica hodi v cerkev molit zame trikrat na dan. Jaz sem odgovoril na vso korespondenco, uredil sem vse svoje denarne zadeve in sem napravil testament.

Rak je ozdravljiv

Nemški zdravnik dr. Salzborn je objavil knjigo z naslovom »Ali je rak, ki se ne da operirati, ozdravljiv?« Dr. Salzborn trdi na podlagi svojih mnogoletnih izkušenj, da je v vsakem primeru dana možnost za ozdravljenje, tudi če je bolezen tako težka, da ne dovoljuje operativnega posežka. Takšne bolnike je on sam obravnaval s posebno dieto, ki je bila včasih tako stroga, da je mejila na post. V vseh primerih se je pacient počasi privadil nove oblike prehrane in uspehi so bili skoraj čudežni. Z njegovim načinom diete so mnogi bolniki živeli še celo vrsto let brez vsakih težav, a drugi so naravnost ozdraveli.

SLUŽBENI DEL

Naročnina za »Vojni invalid« v znesku 4,60 L. bo odtegnjena vsem priznanim vojnim invalidom in ostalim vojnim žrtvam od januarске invalidnine. Opozarjamo vse člane, da je to izvedeno na osnovi sklepa občnega zbora. Tisti, ki jim je naročnina za list odtrgana od invalidnine, ne plačajo še posebej naročnine za list, pač pa morajo naročnino nakazati svojim krajevnim odborom vsi tisti člani, ki ne prejema invalidnine.

Članarina za mesce julij, avgust in september bo nakazana v teku mesca decembra. Opozarjamo krajevne odbore, da bo Združenje od te članarine odtegnilo naročnino za »Vojni invalid« za vse tiste člane, ki ne prejema invalidnine. Od teh članov naj krajevni odbori sami poberejo naročnino, da bodo s tem dopolnili svoja denarna sredstva.

Ljubljana

Garancijski fond je bil ustanovljen na zadnjem občnem zboru. Namen tega fonda je, zbrati zadostna sredstva za žiriranje posojil posameznih članov. Sklep občnega zbora je za vse člane obvezen in zato mora vsak član prispevati 3,80 L. kot enkratni prispevek za garancijski fond. Dokler pa ta fond ni zbran, ne more odbor nikomur žiriti posojila. Zaradi medsebojne pomoči je nujno potrebno, da vsi člani čimprej vplačajo svoj prispevek in omogočijo potrebnim članom najetje posojila. Pohitite z vplačili!

Novo mesto

Krajevni odbor združenja vojnih invalidov v Novem mestu obvešča tiste svoje člane in članice, ki še čakajo na rešitve in še ne prejema invalidnine, da je zanje Oblastni odbor z obračunom

prejšnjega mesca odračunal dolg za list »Vojni invalid«. Zato na podlagi tega obračuna zahteva, da vsi tisti člani in članice, ki še čakajo na rešitve in še ne prejema invalidnine, plačajo list »Vojni invalid« pri svojem blagajniku v invalidski pisarni (občinski pisarni v Kandiji) ob uradnih urah v ponedeljek, petek ali nedeljo in to najkasneje do 20. dec. 1941. Kdor ne bo do tega dne plačal svojega dolga za list,

ne bo prejel 1. januarja več lista in tudi nikakih informacij o poteku njegove zadeve. Obenem jih obvešča, da je Okrožno invalidsko sodišče v Novem mestu rešilo že skoraj vse prošnje za priznanje. Njihovi akti čakajo sedaj, da se bo ustanovilo višje invalidsko sodišče in jih končno veljavno rešilo, člani pa prejeli invalidnino. — Do 20. decembra imate čas za poravnanje naročnine.

RAZNE VESTI

* **Potrebno je ponovno pojasnilo.** Že večkrat smo pisali v našem listu o položaju tistih, ki imajo že sklepe okrogne invalidske sodišča. Ponovno ugotavljamo, da tisti, ki so te sklepe dobili pred aprilom l. 1941., ne morejo dobiti sklepa vrhovnega invalidskega sodišča, dokler ne bodo vrnjeni invalidski akti iz Beograda. Prav tako morajo še nadalje čakati tudi tisti, ki so prejeli sklepe prve instance pozneje, to je od aprila do danes. Njihove zadeve bo reševalo še vrhovno invalidsko sodišče, ko bo imenovano. Nihče pa ne more dobiti invalidnine, dokler nima rešitve višjega invalidskega sodišča. Zato ne izprašujte, kdaj boste dobili invalidnino. Kakor hitro bo začelo poslovati višje invalidsko sodišče v Ljubljani, bodo vse vaše zadeve rešene.

* **Zahvala.** Ob smrti g. Ovna Franca, uslužbenca splošne bolnice v Ljubljani, so tamkajšnji uslužbenci zbrali znesek 401 L. in ga darovali Združenju vojnih invalidov za podporo siromašnim in najbolj potrebnim članom. Za darovani znesek se darovalcem najiskrenejše zahvalujemo.

* **Tvrdba V. A. Janež** je darovala krajevnemu odboru Združenja vojnih invalidov v Ljubljani znesek 250 L. Ugledni tvrdki izrekamo za velikodušni dar najiskrenejšo zahvalo z željo, da bi našla še mnogo posnemalcev.

* **Italijanska žena** je naslov knjigi, ki jo je spisala Maria Castellani. Na 132 straneh obsega je zapaden ves razvoj življenja italijanske žene v prejšnjih in današnjih časih. Po kratkem uvodu, v katerem omenja pisateljica, da podaja tistim, ki se zanimajo za ženska vprašanja in še posebno slovenskim tovarišicam, študijo o novi ženi, ki jo gleda dan za dnem Italija, kako se oblikuje v delovni jasnosti, pri čemer zajema svoja navdahnjenja iz neizčrpnega vira tisočletnih izročil, se nizajo druga za drugo sledeča poglavja: Italijanska žena v zgodovini. — Žena v Mussolinijevi dobi. — Fašistična organizacija. — Žensko delo. — Pravni položaj italijanske žene v zakonu. — Pomoč ženskam v kolonijah in cesarstvu. — Ženska liktorska mladina. — Žena in vojska. — Knjiga je okusno opremljena z reprodukcijami lepih in izbranih slik, ki lepo spopolnjujejo vsebino te zanimive knjige.

* **Jabolka**, ki jih je Združenje vojnih invalidov nakupilo za svoje člane, so razprodana. O tem obveščamo članstvo, da ne bo po nepotrebnem hodilo vpraševat v pisarno združenja.

* **Pravice do draginjskih doklad.** Siromašni vojni invalidi II., III., IV., V. in VI. skupine imajo v smislu § 48. bivše invalidske uredbe pravico do draginjskih doklad zase in za vsakega družinskega člana. Toda za otroke pripada draginjska doklada po § 49. le do 16. leta, a če se otrok šola, do 23. leta. Ko otroci dosežejo to starost, mora invalid sam javiti to finančni direkciji v Ljubljani. Na to dejstvo opozarjamo vse invalide, ki prejema draginjsko doklado za otroke.

* **Povračilo stroškov za zdravljenje doma.** V zvezi z določili § 8. bivše invalidske uredbe je prej narodni invalidski fond vračal stroške nekaterim vojnim invalidom, ki so se zdravili doma. Za doseg tega povračila stroškov je bilo treba izpolniti razne formalnosti. Nekateri invalidi se tudi sedaj zanimajo za to, ker se pač zdravijo v domači oskrbi. Toda ugotoviti moramo, da je bil narodni invalidski fond centraliziran in so vsa njegova sredstva ostala v Beogradu. Zaradi tega odpadejo vse datjave podpor iz tega fonda.

* **Oprostitev plačevanja taks.** Mnogi invalidi so mišljenja, da so kot invalidi oproščeni plačevanja prav vseh taks. Toda temu ni tako. § 10. bivše invalidske uredbe določa, da so invalidi oproščeni vseh taks v raznih kopalniških in klimatskih zdraviliščih, če se tam zdravijo. Po § 28. so invalidi, njihove vdove, otroci in roditelji, zaščiteni z uredbo, oproščeni vseh taks za prvo ustanovitev in protokolacijo samostojnega obrta. Po določilih § 114. je korespondenca Društva vojnih invalidov in njegovih odborov z javnimi oblastmi oproščena taks in poštnine. Poleg tega so po § 129. otroci zaščitene osebe oproščeni vseh taks za čas in v zvezi z njihovim šolanjem na vseh državnih in samoupravnih šolah. Prav tako so po § 20. uredbe oproščene vseh taks pošiljke protez, ortopedskih čevljev in ostalih pomočkov za vse zaščitene osebe. Iz navedenega je razvidno, da tudi invalid ali druga zaščitena oseba, če prosj. n. pr. za službo ali dela sicer kako vlogo na državno oblast, ne more biti oproščen taks.

* **Industrijskih in obrtnih podjetij** je v Italiji 1.073.214. Na srednjo pride od tega 532.842, na srednjo 190.586, na južno 227.098, na otoke pa 122.688 podjetij. Med pokrajinami je najbolj industrializirana Lombardija, kjer je 159.200 podjetij. V Julijski Benčiji je 23.370 obratov.

* **Novi grobovi.** Med vrste ljubljanskih invalidov je zopet posegla smrt s svojo neizprosno koso. Umrli so: **Suhadolnik Franc**, 20% vojni invalid, star komaj 51 let. Posledice vojne so bile pač hude, težko je prenašal pezo življenja in zato je razmeroma mlad omahnil v grob. — **Smole Anton**, oče padlega sina, ki je do svojega 74. leta zaman čakal priznanja in odškodnine. Premagala so ga leta, smrt ga je rešila. — **Klemenčič Florijan**, 60% vojni invalid, star 55 let, se je že nekaj let upiral božji dekli smrti, ki je stegovala roko po njem, a v tem boju je podlel. Vsem trem umrlim vojnim žrtvam naj bo lahka zemljica. Preostalim naše sožalje.

* **Mussolinijeva verska politika.** Pod tem naslovom je izšla v slovenščini knjiga, ki jo je spisal Mario Missiroli. Knjiga, ki podaja kratek zgodovinski pregled verskega vprašanja v Italiji, obravnava tudi Cavourjevo misel in opisuje, kako je prišlo po zasedbi Rima 20. sept. leta 1870. do pogajanj in nato do spora med državo in cerkvijo. Vse to je zgodovinski razvoj verske politike pred nastopom fašizma. Mussolinijeva verska politika pa je razvidna iz naslednjih poglavij: Fašizem in vera. — Lateranski dogovor. — Svoboda vesti. — Mussolinijev »Stoj«. — Katoliška akcija. — Nedotakljiva suverenost države. V knjigi je na zanimiv način podan celoten pregled Mussolinijevega prizadevanja za pravilno ureditev razmerja med državo in cerkvijo.

* **Zborovanje žrtev iz prve svetovne vojne** je bilo preteklo nedeljo v Mariboru. Iz raznih spodnještajerskih krajev so prišli bivši bojevniki, vojni invalidi in ostale žrtve. Nekateri so nosili stara avstrijska odlikovanja. Izpregovoril je vodja standarte Blasch, ki je opisal, kakšno je skrbstvo za vojne žrtve v Nemčiji, na kar je obljubil, da bodo žrtve iz prve svetovne vojne primerno oskrbljene.

* **Italijanske državne ceste** ter ceste, ki so bile že priznane za državne, a še niso prišle pod državno upravo, so merile lani skupaj 21.008 km, l. 1939. pa 20.867 km. Od teh je bilo 13.223 zaščiteneh in 6881 običajnih makadamskih cest.